

Kritik mot Göteborgs tingsrätt för att en målsägandes adress angetts i en brottmålsdom trots att uppgiften var sekretessbelagd

---

Anmälan

AA framförde i en anmälan klagomål mot Göteborgs tingsrätt. Hon uppgav att hon varit målsägande i ett brottmål och att tingsrätten, trots att hon har skyddade personuppgifter, angett hennes personuppgifter i domen och även sänt domen till hennes skyddade adress.

Utredning

Dagboksblad, dom och vissa övriga handlingar i tingsrättens mål B 9743-09 begärdes in och granskades, varvid följande kom fram. Genom en dom den 17 september 2010 dömde Göteborgs tingsrätt, med rådmannen BB som ordförande, en person för misshandel och olaga hot till fängelse sex månader. Den tilltalade förpliktades även att betala skadestånd till målsäganden. I det s.k. domshuvudet antecknades målsägandens namn och adress.

Ärendet remitterades till tingsrätten för upplysningar om och yttrande över det som anmälaren anfört om hanteringen av personuppgifterna.

Tingsrätten (lagmannen CC) kom in med remissvar jämte upplysningar från rådmannen BB.

BB upplyste följande.

Handläggningen i målet B 9743-09 påbörjades i tingsrätten den 19 augusti 2009 genom en framställan om förordnande av målsägandebiträde. Målsägandens adressuppgifter antecknades i framställan på ett särskilt dokument. Adressen lades vid tidpunkten in i tingsrättens målhanteringssystem (VERA). Den 1 april 2010 fick tingsrätten uppgift om att målsäganden hade en sekretessmarkering, en så kallad skyddad adressuppgift, vilken då registrerades i VERA. När kallelse till huvudförhandling tillsändes parterna den 30 juni 2010 antecknades emellertid målsägandens adressuppgift trots detta på kallelsen till målsäganden. Därigenom yppades målsägandens adress. Misstaget från tingsrättens sida är ytterst beklagligt. Målsäganden var vid denna tid inlagd som "målsägande (att höras)" i VERA eftersom något enskilt anspråk ännu inte hade kommit in. När målsägandens skadeståndsyrkande kom in den 19 juli 2010 lades en ny aktör, "målsägande (part)", in i VERA. Handläggaren av målet angav i detta skede inte att målsägandens adressuppgifter var skyddade.

Efter huvudförhandlingen fick jag sidorna med domslutet till mig för granskning. Jag noterade att målsägandens adress var angiven i domslutet och i den mån jag funderade på saken utgick jag från att målsägandens adress var offentlig. Utan att reflektera kring sekretessregler minns jag att jag övervägde att låta målsägandens adress utgå och ersättas med målsägandebiträdets adress. Vanligen – och efter förevarande händelse regelmässigt – anger jag målsägandebiträdets adress som målsägandens adress, eftersom många målsägande känner obehag inför att få sin adress exponerad i en brottmålsdom och det ganska ofta händer att målsägandebiträderna utan hänvisning till sekretess begär att målsägandens adress inte ska sättas ut i domen. Olyckligtvis följde jag inte mina vanliga rutiner i det här fallet. Utöver att jag trodde att adressuppgiften var offentlig hade detta enligt min minnesbild sin grund i att jag hade fått det felaktiga intrycket att målsägandens adress rent faktiskt var känd för den tilltalade. Frågan om hur målsägandens adress skulle anges i domen hade heller inte berörts vid huvudförhandlingen.

Jag har konsulterat protokollföraren – – om hans minnesbild av handläggningen i målet. Han har också fått del av detta yttrande.

Avslutningsvis vill jag framföra att jag givetvis djupt beklagar det obehag och de olägenheter som målsäganden har orsakats genom handläggningen i målet.

CC hänvisade till BB:s redogörelse för hur det gått till när målsägandens adressuppgifter angetts på kallelsen och i domen samt förklarade att såsom där anförts var detta fel från tingsrättens sida. Han anförde därutöver följande. Vid bedömningen av i vilken mån felet utgjort en kränkning mot målsäganden bör beaktas att såvitt framgår av förundersökningen så begicks ett av brotten i målsägandens bostad på den skyddade adressen och två av dem i hennes tidigare bostad på samma gata. Oavsett sekretesskyddet har den adressen således varit känd för den tilltalade och det vet hon om.

AA bereddes tillfälle att yttra sig över remissvaret, varvid hon uppgav i huvudsak följande. Hennes uppgifter ska inte finnas på några papper och i synnerhet inte på en dom mot den person som dömts för att ha misshandlat henne. Hon känner sig nonchalant bemött genom det som anförts i lagmannens remissvar. Tingsrätten synes egentligen inte anse att något misstag har begåtts. Hon bor inte längre i sin tidigare bostad, på grund av att hon inte kände sig säker där.

En kopia av AA:s kallelse till huvudförhandlingen den 30 juni 2010 hämtades in. I kallelsen var AA:s namn och adressuppgift angivna.

Därefter inhämtades muntliga upplysningar från kanslisamordnaren DD vid Göteborgs tingsrätt, som upplyste bl.a. följande. Sekretesskyddade namn- och/eller adressuppgifter ska inte läggas in i VERA. Om det under handläggningen av ett mål framkommer att en aktör har sekretesskyddade personuppgifter kan aktörsuppgifterna sekretessbeläggas i efterhand. I det aktuella fallet kan hon inte se någon annan förklaring till det inträffade än den mänskliga faktorn och att det rört sig om ett förbiseende.

Bedömning

Av utredningen framgår att tingsrätten i april 2010 fick kännedom om att målsäganden i ett brottmål hade s.k. skyddade personuppgifter. Trots detta antecknades målsägandens adress i juni 2010 på en kallelse till huvudförhandling i målet. I samband med att målsäganden i juli 2010 kom in med ett skadeståndsanspråk

registrerades målsäganden – som tidigare endast varit registrerad som målsäganden att höras i anledning av åtalet – som part i tingsrättens målhanteringsystem VERA. Det angavs då inte att hennes adressuppgifter var skyddade. Slutligen angavs målsägandens adress i domen.

Uppgifter i folkbokföringen är normalt offentliga. Sekretess gäller endast om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs, 22 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL.

Det som brukar kallas skyddade personuppgifter är egentligen det samlingsnamn som Skatteverket använder för de olika skyddsåtgärderna sekretessmarkering, kvarskrivning och fingerade personuppgifter. Sekretessmarkering innebär att det görs en s.k. markering för särskild sekretessprövning i folkbokföringsdatabasen. Det framgår emellertid inte vilken uppgift i folkbokföringen som kan vara känslig. Ofta, vilket synes ha varit fallet här, är det adressen som utgör den skyddsvärda uppgiften, men även t.ex. namn och uppgifter om anhöriga kan vara känsliga. Markeringen innebär inte att det råder sekretess för uppgifterna utan den ska fungera som en varningssignal så att en noggrann prövning görs innan uppgifterna lämnas ut.

Det kan visserligen inte krävas att en myndighet regelmässigt kontrollerar om en enskild har en sekretessmarkering i folkbokföringen innan den lämnar ut en adress. Om myndigheten, via Skatteverket eller på annat sätt, får kännedom om att det införts en sekretessmarkering innebär det dock att det föreligger en särskild anledning för myndigheten att göra en skadebedömning i det enskilda fallet (prop. 2005/06:161 s. 55).

Om en domstol i sin rättskipande eller rättsvårdande verksamhet får en sekretessreglerad uppgift från domstol eller annan myndighet, blir sekretessbestämmelsen – med vissa här inte aktuella undantag – tillämplig på uppgiften även hos den mottagande domstolen, 43 kap. 2 § första stycket OSL. För alla myndigheter gäller dessutom sekretess för uppgift om bl.a. enskilds bostadsadress om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne kan komma att utsättas för hot eller våld eller lida annat allvarligt men om uppgiften röjs, 21 kap. 3 § första stycket OSL.

Som framgått fick tingsrätten i april 2010 kännedom om att AA hade sekretessmarkerade adressuppgifter. Trots detta angav tingsrätten på en kallelse till målsäganden hennes skyddade adress och skickade handlingen till den adressen. BB har uppgett att detta inneburit att målsägandens adress ”yppats” och att det rört sig om ett ”ytterst beklagligt misstag från tingsrättens sida”.

När det gäller kommunikation med en person som har sekretessmarkerade personuppgifter har JO i ett beslut uttalat att sådan i första hand bör ske genom att myndigheten använder den adressuppgift som myndigheten själv förfogar över, men att försändelsen även kan överlämnas till ett skattekontor som i sin tur sänder den vidare till berörd person i Skatteverkets tjänstekuvert (JO 2010/11 s. 268,

se även Skatteverkets vägledning för hantering av sekretessmarkerade personuppgifter i offentlig förvaltning på Skattverkets hemsida www.skatteverket.se). Jag har mot denna bakgrund i och för sig inte någon erinran mot att tingsrätten skickade kallelsen och även domen till målsägandens adress, eftersom tingsrätten uppenbarligen förfogade över adressen.

En sekretessbestämmelse som gäller för en uppgift i ett mål eller ett ärende i en domstols rättskipande eller rättsvårdande verksamhet upphör att vara tillämplig om uppgiften tas in i en dom eller ett annat beslut i samma mål eller ärende, 43 kap. 8 § första stycket OSL. Det förhållandet att målsägandens skyddade adressuppgift angavs i kallelsen och att kallelsen skickades till henne har alltså i och för sig inte inneburit att tingsrätten röjt sekretessbelagda uppgifter om AA. En annan sak är att det hade åvilat tingsrätten – för det fall någon hade begärt att få ut en kopia av handlingen – att göra en sekretessprövning i sedvanlig ordning. Det kan däremot ifrågasättas om det är lämpligt att tingsrätten anger adressen till en person med sekretessmarkerade adressuppgifter i en kallelse, och inte enbart på kuvertet, med beaktande av den ökade risk för ett felaktigt utlämnande som därigenom kan antas uppkomma. Jag konstaterar för min del att det inte framstår som lämpligt att en sådan uppgift anges på sätt som här skett. Eftersom det inte finns något lagligt hinder för detta anser jag mig dock inte kunna kritisera tingsrätten för att så kom att ske.

BB har uppgett att tingsrätten, när målsäganden därefter kom in med ett skadeståndsanspråk, lades till som en ny aktör, ”målsägande (part)”, i VERA och att handläggaren av målet i det skedet inte angav att målsägandens adressuppgifter var skyddade. Enligt vad som framkommit i ärendet lades alltså målsägandens skyddade adress in i tingsrättens diarium trots att så inte borde ha skett. Av utredningen har inte närmare framgått vad som var orsaken till detta. Jag konstaterar emellertid att annat inte har framkommit än att det rörde sig om ett förbiseende. Det inträffade föranleder mig att betona vikten av att iaktta noggrannhet vid hanteringen av uppgifter som kan omfattas av sekretess.

Det förhållandet att det inte angavs i VERA att målsäganden, såsom part, hade skyddade adressuppgifter har – som jag uppfattar BB – varit en av de omständigheter som medfört att han inte uppmärksammade att så var fallet. Det fick också till följd att målsägandens adressuppgifter angavs i domen.

Som framgått ovan upphör en sekretessbestämmelse som gäller för en uppgift i ett mål eller ett ärende i en domstols rättskipande eller rättsvårdande verksamhet om uppgiften tas in i en dom eller ett annat beslut i samma mål eller ärende (43 kap. 8 § första stycket OSL). Att uppgiften om AA:s adress, som synes ha varit den uppgift som skyddades av sekretess i det aktuella fallet, togs in i domen innebar således att uppgiften hos tingsrätten sedan dess är offentlig.

Ett röjande av en hemlig adressuppgift kan naturligtvis få förödande konsekvenser för den vars adress är skyddad och kan – som också synes ha varit fallet här – innebära att personen i fråga känner sig tvungen att flytta. Det är därför av största vikt att den som fått förtroendet att behandla sekretessbelagda uppgifter sköter

detta med erforderlig omsorg och noggrannhet och att det finns rutiner som minimerar risken för ett felaktigt utlämnande. Jag tvingas konstatera att tingsrätten har brustit i detta avseende och jag ser allvarligt på det inträffade.

Ärendet avslutas med den kritik som ligger i det ovan anförda.